

UZASADNIENIE

1. Potrzeba i cel wydania aktu prawnego

Zgodnie z Polityką Energetyczną Polski do 2040 r. biogazownie rolnicze mogą pełnić w systemie nie tylko istotną rolę wytwórczą, ale również szybko reagować na zmieniające się zapotrzebowanie na moc. Sterowalność i związana z tym elastyczność wytwarzania energii w biogazowniach rolniczych stanowi istotny element stabilizacji polskiego systemu elektroenergetycznego wobec rosnącego udziału w nim mniej stabilnych instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE), w szczególności instalacji fotowoltaicznych i elektrowni wiatrowych.

Według danych na 20 marca 2023 r. w rejestrze wytwórców biogazu rolniczego prowadzonym przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa umieszczonych jest 123. wytwórców biogazu rolniczego, prowadzących łącznie 147 instalacji o łącznej mocy zainstalowanej 143,346 MW.

Przygotowana ustawa odpowiada na pilną potrzebę zwiększenia liczby stabilnych, sterowalnych i odpornych na zmienne uwarunkowania meteorologiczne i czynniki zewnętrzne instalacji odnawialnych źródeł energii w polskim miksie energetycznym. Przyjmuje się, że biogazownie rolnicze mogą produkować energię nawet przez 8 000 godzin rocznie (90% czasu), w przeciwieństwie do innych instalacji OZE, których sprawność energetyczna waha się od 10 do 30 %. W świetle aktualnej sytuacji geopolitycznej i w dobie kryzysu energetycznego – zwiększanie udziału stabilnych i niezależnych od zewnętrznych dostawców energii instalacji jest szczególnie istotne.

Biogazownie rolnicze stanowią ponadto domknięcie systemu gospodarowania odpadami powstającymi w polskich gospodarstwach rolnych czy zakładach przetwórstwa rolno-spożywczego. Powstająca w tych miejscach biomasa może być wykorzystywana w lokalnej biogazowni rolniczej do wytwarzania w przyjazny środowisku sposób energii elektrycznej, ciepła, biogazu rolniczego lub biometanu. Proponowane rozwiązania legislacyjne adresowane podmiotów związanych z obszarami wiejskimi i mają na celu wzmocnienie roli biogazowni w gospodarce wiejskiej, w szczególności w zakresie rozwoju gospodarki obiegu zamkniętego na tych terenach.

Rozwój biogazowni rolniczych stanowi narzędzie do efektywnego wykorzystania dostępnych w gospodarstwie rolnym? zasobów energetycznych. Sytuacja, w której surowce do tego rodzaju instalacji są produkowane na miejscu, zużywane na miejscu, a następnie, jako

poferment, lokalnie wykorzystywane na potrzeby nawożenia gleb uprawnych stanowi sytuację tak dalece pożądaną, że zasługuje na szczególne rozwiązania prawne, które pozwolą upowszechnić ten model w całej Polsce.

Podkreślić przy tym należy, że biogazownie rolnicze jako instalacja odnawialnego źródła energii, zastępując produkcję energii z paliw kopalnych, zmniejszają emisję dwutlenku węgla i substancji zanieczyszczających powietrze.

Zgodnie z dostępnymi danymi statystycznymi, obszary wiejskie zajmują niemal 93% powierzchni Polski i mieszka na nich lub prowadzi działalność około 30% wszystkich odbiorców energii. Nie można zapominać, że Polska dysponuje dużym potencjałem surowcowym w zakresie produkcji biogazu, w szczególności produktów ubocznych i odpadowych z produkcji rolnej i przetwórstwa rolno-spożywczego. Dotychczasowe szacunki, oparte jedynie na surowcach z rolnictwa wskazywały na możliwość pozyskania ponad 7,8 mld m³ biogazu rolniczego rocznie (2000 MW). Przy uwzględnieniu surowców pochodzących z przetwórstwa rolno-spożywczego istniejący potencjał może być nawet dwukrotnie wyższy. Jednym z celów przygotowanej ustawy jest wykorzystanie tego potencjału do produkcji energii na obszarach wiejskich.

Na obszarach wiejskich z jednej strony występuje największy potencjał źródeł odnawialnych, z drugiej zaś obszary te są w największym stopniu zagrożone ubóstwem energetycznym. Dlatego konieczne jest podejmowanie działań mających na celu rozwój energetyki odnawialnej na tych terenach. Zapewnienie stabilnych dostaw energii oraz możliwość redukcji emisji poprzez zagospodarowanie pozostałości z rolnictwa i przemysłu rolno-spożywczego przy wykorzystaniu biogazowni rolniczych to ważny krok w kierunku zapewnienia zrównoważonej transformacji energetycznej.

Pozytywnym skutkiem rozwoju sektora biogazowni rolniczych będzie obniżenie kosztów działalności rolniczej, co związane jest z obniżeniem kosztów energii w wyniku korzystania ze stabilnej instalacji odnawialnego źródła energii w oparciu o lokalnie dostępny substrat, a także wprowadzonym ułatwieniom w zakresie wykorzystania produktu pofermentacyjnego jako nawozu. To wszystko doprowadzić może do aktywizacji lokalnej społeczności, przede wszystkim w obszarze przedsiębiorczości wykorzystującej energię elektryczną, ciepłą lub biogaz z biogazowni rolniczej. W konsekwencji, poprawie ulegnie także sytuacja na lokalnym rynku pracy, bowiem każda powstająca biogazownia rolnicza wymaga odpowiedniej ilości pracowników do prawidłowego funkcjonowania. Polskie rodziny i obywatele mogą być w wielu przypadkach beneficjentami otwarcia się branży na zatrudnienie nowych pracowników, a tym samym ograniczenie bezrobocia nie tylko w branży energetycznej

i budowlanej, ale również sektorów powiązanych. Efekty wzrostu zatrudnienia będą miały także pozytywny wpływ na rozwój regionalny. Możliwym skutkiem wprowadzonych zmian będzie powstanie nowych i wyspecjalizowanie się przedsiębiorstw w zakresie instalacji biogazowni rolniczych, co z kolei przyczyni się do zwiększenia konkurencyjności i atrakcyjności lokalnej gospodarki.

Funkcjonowanie biogazowni rolniczych przynieść może także dodatkowe wpływy do budżetu gminy z tytułu podatków, dzięki którym, lokalny samorząd będzie mógł finansować inwestycje potrzebne i przyjazne mieszkańcom.

2. Aktualny stan prawny

W świetle aktualnie obowiązujących przepisów przygotowanie i realizacja inwestycji w zakresie biogazowni rolniczych prowadzona jest w oparciu o ogólne regulacje dotyczące procesu budowlanego, z uwzględnieniem przepisów dotyczących biogazowni rolniczych zawartych w ustawie z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii. Inwestycje w tym zakresie prowadzone są zatem w oparciu o przepisy ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, a także ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane oraz w zakresie przyłączenia biogazowni do sieci - ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne. Szczegółowe zagadnienia wynikają ponadto z wydanych na podstawie tych aktów prawnych przepisów wykonawczych.

Wykorzystanie lokalnie dostępnej biomasy do produkcji energii, ciepła lub biogazu wymaga przeprowadzenia, w świetle ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, określonej procedury administracyjnej przed właściwym marszałkiem województwa w przedmiocie uznania przedmiotu lub substancji za produkt uboczny oraz potwierdzenia spełnienia warunków uznania przedmiotu lub substancji za produkt uboczny w odniesieniu do wykorzystywania substratu. Zgodnie z art. 11 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach procedurę uznania przedmiotu lub substancji za produkt uboczny rozpoczyna ich wytwórca zgłoszeniem kierowanym do marszałka województwa właściwego ze względu na miejsce wytwarzania. Zgłoszenie musi odpowiadać wymaganiom formalnym określonym w art. 11 ust. 2 oraz musi zawierać dowody potwierdzające spełnienie warunków, o których mowa w art. 10 tej ustawy. Po tak dokonanym zgłoszeniu rozstrzygnięcie należy do marszałka województwa, który podejmuje decyzję (potwierdzającą spełnienie warunków uznania za produkt uboczny albo stwierdzającą niespełnienie tych warunków), po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego

inspektora ochrony środowiska właściwego ze względu na miejsce wytwarzania tego przedmiotu lub tej substancji (art. 11 ust. 4).

Wprowadzenie produktu pofermentacyjnego do obrotu wymaga uzyskania pozwolenia ministra właściwego do spraw rolnictwa zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu po przeprowadzeniu określonego postępowania administracyjnego (zob. m.in. rozdział 2. dotyczący obrotu nawozami i środkami wspomagającymi uprawę roślin). Wynika to z tego, że produkt w świetle aktualnie obowiązujących przepisów produkt ten traktowany jest jako nawóz organiczny lub organiczny środek poprawiający właściwości gleby. Zastosowanie w tym zakresie znajdują także przepisy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 czerwca 2008 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o nawozach i nawożeniu, które regulują ocenę przedrejestracyjną pofermentu z biogazowni jako organicznego nawozu lub środka poprawiającego właściwości gleby.

3. Opis rozwiązań przyjętych w projekcie ustawy

3.1. Zakres podmiotowy i przedmiotowy ustawy

Projekt ustawy precyzyjnie definiuje przedmiot regulacji. W art. 1 wskazano, że rozwiązania przyjęte w projektowanej ustawie określają reguły postępowania o wydanie decyzji o warunkach zabudowy oraz postępowania w sprawie wydania decyzji o pozwoleniu na budowę dotyczące biogazowni rolniczych mające na celu ułatwienie i przyspieszenie przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie biogazowni rolniczych, a także warunki dotyczące prowadzenia działalności w tych biogazowniach.

W projektowanym akcie prawnym w art. 1 ust. 1 – mając na uwadze cel przygotowanej regulacji, a także to, że zawiera ona przepisy o charakterze szczególnym, wobec ogólnych zasad realizacji inwestycji w zakresie biogazowni rolniczych, wskazano, że w sprawach nieregulowanych należy wprost stosować:

- 1) w odniesieniu do postępowania o wydanie decyzji o warunkach zabudowy przepisy ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym
- 2) w odniesieniu do postępowania w sprawie wydania decyzji o pozwoleniu na budowę przepisy ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane
- 3) w odniesieniu do przyłączenia biogazowni rolniczej do sieci przepisy ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne.
- 4) w odniesieniu do zasad i warunków wykonywania działalności w zakresie wytwarzania: energii elektrycznej, ciepła, biogazu rolniczego, biometanu z biogazu rolniczego

w instalacjach odnawialnego źródła energii, przepisy ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii.

W projektowanym akcie prawnym, w art. 2 pkt 2, zdefiniowano pojęcie „biogazowni rolniczej”. Zabieg taki był konieczny, z uwagi na fakt, że do czasu wystąpienia z tą inicjatywą ustawodawczą nie zdecydowano się na określenie definicji legalnej tego rodzaju instalacji OZE. Dlatego proponuje się, aby jako biogazownię rolniczą traktować instalację odnawialnego źródła energii służącą do wytwarzania biogazu rolniczego w rozumieniu art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii lub energii elektrycznej z biogazu rolniczego, lub ciepła z biogazu rolniczego, lub biometanu z biogazu rolniczego. Jest to czytelna i prosta definicja, która doprowadzi do usunięcia powstających w tym zakresie wątpliwości prawnych związanych z klasyfikowaniem określonych instalacji. W tym zakresie wskazać należy, że doprecyzowujący charakter mają zmiany w zakresie definicji biogazu rolniczego w ustawie z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii, co dokonuje się poprzez propozycję zmiany tej ustawy.

W projektowanej ustawie definiuje się także gospodarstwo rolne. Odesłanie do art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym nakazuje przyjąć, że jest to obszar gruntów, o których mowa w art. 1, o łącznej powierzchni przekraczającej 1 ha lub 1 ha przeliczeniowy, stanowiących własność lub znajdujących się w posiadaniu osoby fizycznej, osoby prawnej albo jednostki organizacyjnej, w tym spółki, nieposiadającej osobowości prawnej. Dopelnieniem tej definicji, w świetle art. 2 pkt 3 jest to, aby w skład tak rozumianego gospodarstwa rolnego wchodziła zabudowa zagrodowa w rozumieniu art. 4 pkt 31 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych, a więc budynki mieszkalne oraz budynki i urządzenia służące wyłącznie produkcji rolniczej oraz przetwórstwu rolno-spożywczemu, jeżeli są położone na gruntach rolnych i wchodzi w skład gospodarstwa rolnego.

Projektowane rozwiązania, z uwagi na przyjęte cele ustawy, które nakierowane są przede wszystkim na zrównoważoną transformację energetyczną obszarów wiejskich, poprzez wykorzystanie potencjału biomasy do produkcji energii, ciepła lub biogazu, adresowane są do określonego w art. 3 projektowanej ustawy kręgu podmiotów uprawnionych do przygotowania i realizacji inwestycji, a także prowadzenia działalności w zakresie biogazowni rolniczej w oparciu o przepisy projektowanej ustawy i konkretnych zamierzeń inwestycyjnych, wyczerpująco określonych w art. 4.

Naturalną konsekwencją zarysowanej istoty funkcjonowania biogazowni rolniczej jest to, że pierwszą grupę podmiotów uprawnionych stanowią podmioty z branży rolniczej i rolno-spożywczej spełniające warunki umożliwiające korzystanie z ułatwień projektowanej ustawy.

Biogazownia rolnicza stanowi bowiem dla tych podmiotów swoiste domknięcie całej gospodarki prowadzonej w ramach prowadzonych przez nie działalności.

W projekcie przewidziano także możliwość skorzystania z ułatwień przewidzianych w projekcie ustawy przez inne podmioty, które związane są sektorem odnawialnych źródeł energii, w postaci spółdzielni energetycznych. Tworzenie tego rodzaju podmiotów jest wyraźnym sygnałem do budowy energetyki rozproszonej na obszarach wiejskich, stąd konieczne było umożliwienie im także przygotowywania i realizacji inwestycji, a także prowadzenia działalności w zakresie biogazowni rolniczej w oparciu o przepisy projektowanej ustawy.

Proponowane rozwiązania legislacyjne nie wykluczają tworzenia spółek celowych z udziałem uprawnionych podmiotów. Jest to sposób na zaangażowanie kapitałowe innych podmiotów, także spoza branży rolniczej i przetwórczej, w transformację energetyczną obszarów wiejskich.

Podkreślić należy, że podmioty niewymienione w zamkniętym, ustawowym katalogu zdefiniowanym w art. 3 projektowanej ustawy, mogą realizować inwestycje w zakresie biogazowni rolniczych w oparciu o aktualnie obowiązujące regulacje prawne. Projektowana ustawa nie zawiera w tym zakresie żadnych ograniczeń.

Przygotowana ustawa, jak już zaznaczono, nie dotyczy wszystkich inwestycji dotyczących biogazowni rolniczych. Ma ona stanowić swoiste narzędzie do wykorzystania w celu rozwoju gospodarki obiegu zamkniętego w gospodarstwach rolnych i zakładach przetwórstwa rolno-spożywczego. W związku z tym proponowane zmiany dotyczą tych biogazowni rolniczych, które, zgodnie z art. 4 ust. 1:

- 1) zlokalizowane są na nieruchomości należącej do podmiotu uprawnionego prowadzącego gospodarstwo rolne lub działalność określoną w art. 3 pkt 4 lub 5, z których będzie pochodzić co najmniej część substratów wykorzystywanych w tej biogazowni rolniczej;
- 2) w przypadku gdy przedmiotem działalności w tej biogazowni jest wytwarzanie:
 - a) energii elektrycznej – łączna moc zainstalowana elektryczna jest nie większa niż 3,5 MW,
 - b) ciepła – łączna moc osiągalna cieplna w skojarzeniu jest nie większa niż 10,5 MW,
 - c) biogazu rolniczego – roczna wydajność produkcji biogazu rolniczego nie przekracza 14 mln m³,

- d) biometanu – roczna wydajność produkcji biometanu z biogazu rolniczego nie przekracza 8,4 mln m³;
- 3) do wytwarzania biogazu rolniczego, energii elektrycznej z biogazu rolniczego, ciepła z biogazu rolniczego lub biometanu z biogazu rolniczego wykorzystują wyłącznie substraty, których lista jest określona jest w rozporządzeniu wydanym przez Ministra właściwego do spraw rolnictwa w porozumieniu z Ministrem właściwym do spraw środowiska.

Tak określony katalog ma charakter zamknięty i nie podlega wykładni rozszerzającej. Zastosowana konstrukcja prawna wymaga przy tym, aby w każdym przypadku określone przesłanki spełnione zostały łącznie.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 1 biogazownia zawsze musi być zlokalizowana na nieruchomości należącej do podmiotu uprawnionego prowadzącego gospodarstwo rolne lub działalność związaną z przetwórstwem rolno-spożywczym. Przyjęcie takiego rozwiązania jest podyktowane koniecznością ochrony gruntów należących do rolników i zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego.

Ponadto, w myśl art. 4 ust. 1 pkt 1 w biogazowni rolniczej powstałej w oparciu o rozwiązania przyjęte w projekcie ustawy, konieczne jest korzystanie z substratu pochodzącego z gospodarstwa rolnego lub zakładu przetwórstwa rolno-spożywczego, na terenie, którego zlokalizowana jest instalacja. Projektowane brzmienie przepisu jednoznacznie wskazuje, że wykorzystywany w biogazowni rolniczej substrat nie musi w całości powstawać w tym miejscu. Dopuszczalne jest uzupełnianie wsadu do komory fermentacyjnej substratem pochodzącym z innych miejsc. W każdym przypadku przynajmniej część wykorzystywanej w instalacji biomasy musi pochodzić z miejscowego gospodarstwa rolnego lub zakładu przetwórstwa rolno-spożywczego, na którym znajduje się instalacja. Niedopuszczalna jest sytuacja, w której substrat będzie pochodził wyłącznie z innych miejsc niż gospodarstwo rolne lub zakład przetwórstwa rolno-spożywczego na którego terenie zlokalizowana jest biogazownia rolnicza. Wprowadzenie takiego ograniczenia uzasadnione jest tym, że powstała na podstawie projektowanych przepisów biogazownia rolnicza ma mieć zapewniony stabilny i łatwy dostęp do substratu niezbędnego do jej prawidłowego funkcjonowania i stanowić narzędzie do przetwarzania powstałych z tych działalności pozostałości, minimalizując negatywne konsekwencje z ich niezagospodarowania.

Podkreślić przy tym należy, że w biogazowni rolniczej funkcjonującej w oparciu o projektowane przepisy będzie mógł być wykorzystywany wyłącznie substrat, który zostanie określony w rozporządzeniu Ministra właściwego do spraw rolnictwa z Ministrem właściwym

do spraw środowiska na podstawie odpowiedniej delegacji ustawowej, co wprost wynika z art. 4 ust. 3. Zdefiniowany w tym rozporządzeniu substrat będzie stanowił produkt uboczny (a nie odpad), w związku z czym nie będzie podlegał obowiązkom związanym z gospodarką odpadami, o której stanowią przepisy ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.

Z uwagi na założenie lokalnego charakteru instalacji biogazowni rolniczych, które powstawać będą w oparciu o przepisy projektowanej ustawy, przyjęto ograniczenia łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej na poziomie maksymalnym 3,5 MW, albo mocy osiągalnej cieplnej w skojarzeniu nie większej niż 10,5 MW, albo rocznej wydajności produkcji biogazu rolniczego nie przekraczającej 14 mln m³ albo rocznej wydajności produkcji biometanu z biogazu rolniczego nie przekraczającej 8,4 mln m³. Przyjęty limit mocy odpowiada mniej więcej średniemu zapotrzebowaniu gminy wiejskiej na energię lub ciepło.

Warunek określony w art. 4 ust. 1 pkt 2 należy odczytywać łącznie z art. 4 ust. 2 projektowanej ustawy. W świetle powyższego tak zdefiniowane warunki uznaje się za spełnione, jeżeli moc i wydajność biogazowni rolniczych zlokalizowanych na obszarze danej gminy, do których tytuł prawny posiada ten sam podmiot uprawniony lub podmioty uprawnione powiązane kapitałowo, lub osoby bliskie w rozumieniu art. 2 pkt 6 ustawy z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2569) podmiotu uprawnionego, nie przekracza zdefiniowanych parametrów mocy i wydajności. Oznacza to, że w sytuacji, gdy podmiot posiada na terenie jednej gminy kilka biogazowni rolniczych to łączna ich moc i wydajność (zsumowana) nie może przekraczać limitów określonych w art. 4 ust. 1 pkt 2 projektowanej ustawy. Jeśli dojdzie do przekroczenia tych wartości konieczne jest stosowanie zasad ogólnych prowadzenia działalności w zakresie biogazowni rolniczych. Do łącznej wartości wlicza się także instalacje prowadzone przez zstępnych, wstępnych, rodzeństwo, dzieci rodzeństwa, rodzeństwo rodziców, małżonka, osoby przysposabiające i przysposobione oraz pasierbów podmiotu uprawnionego.

W związku z określeniem zamkniętego katalogu podmiotów uprawnionych do przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie biogazowni rolniczych, a także uprawnionych do prowadzenia działalności w biogazowniach rolniczych w oparciu o projektowane przepisy, konieczne jest także wprowadzenie mechanizmów ograniczających możliwość zbywania tej instalacji podmiotom nieposiadającym tego statusu, co dokonane zostało w art. 7. Jest to zabezpieczenie przed sytuacją, w której rzeczywistym beneficjentem łatwiejszej ścieżki inwestycyjnej będzie podmiot trzeci, nieuprawniony do skorzystania z tych ustawowych ułatwień. Ograniczenia w obrocie instalacją i oddaniu jej w posiadanie innemu podmiotowi mają charakter analogiczny do ograniczeń w obrocie gruntami rolnymi, wynikającymi

z przepisów z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego. Projekt przewiduje również rozwiązania w sytuacji, gdy inwestor nabędzie status podmiotu uprawnionego w toku procesu inwestycyjnego, a także gdy starci go w jego trakcie lub na etapie funkcjonowania biogazowni.

3.2. Proces inwestycyjny

Projektowane zmiany w zakresie procesu inwestycyjnego obejmują postępowanie w sprawie wydania decyzji o warunkach zabudowy, postępowanie w sprawie wydania decyzji o pozwoleniu na budowę oraz kwestie związane z wydaniem warunków przyłączenia biogazowni rolniczej do sieci.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że zgodnie z art. 5 projektowanej ustawy, w odniesieniu do każdego z postępowań przyjęto zasadę autoweryfikacji spełniania przez wnioskodawcę warunków związanych z możliwością skorzystania z ułatwień przewidzianych w projektowanej ustawie. Zabieg taki jest konsekwencją przyjęcia, że nałożenie na organy wydające decyzje obowiązku weryfikowania statusu podmiotu uprawnionego stanowiłoby zbędne obciążenie proceduralne i wydłużyłoby niezbędne procedury zamiast ich przyspieszenia. W projekcie przewidziano zatem wykorzystanie funkcjonującego już z powodzeniem w systemie prawa rozwiązania kontrolnego. Wraz z wnioskiem o wszczęcie jednego z postępowań związanych z realizacją inwestycji dotyczącej biogazowni rolniczej wnioskodawca zobowiązany będzie do przedstawienia, pod rygorem odpowiedzialności karnej, oświadczenia, że jest podmiotem uprawnionym w rozumieniu przepisów projektowanej ustawy. Złożenie oświadczenia niezgodnego z prawdą będzie się wiązało z odpowiedzialnością karną, w związku z czym autoweryfikacja będzie musiała być przeprowadzona rzetelnie.

Jednocześnie w projektowanej ustawie zdefiniowano procedurę postępowania w przypadku, gdy podmiot realizujący inwestycję w zakresie biogazowni rolniczej spełnił warunki kwalifikujące go jako podmiot uprawniony w toku takiego postępowania lub gdy przestał je jego trakcie spełniać (art. 5 ust. 3 i 4).

Elementem procedury inwestycyjnej jest uzyskanie decyzji o warunkach zabudowy. W tym zakresie proponuje się nowelizację ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. W tym zakresie przewidziano następujące ułatwienia, związane z inwestycją w zakresie biogazowni rolniczej spełniającej warunki określone w projektowanej ustawie:

- 1) określenie, że decyzja o warunkach zabudowy powinna zostać wydana w terminie 65 dni. Zauważyć należy, że w świetle przepisów ustawy z dnia 27 marca 2003 r.

o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym uchybienie temu terminowi skutkować będzie nałożeniem kary pieniężnej na organ;

- 2) ustalenie zamkniętego katalogu stron postępowania o wydanie decyzji o warunkach zabudowy dotyczącej biogazowni rolniczej. Będzie to wyłącznie wnioskodawca oraz właściciele i użytkownicy wieczysti nieruchomości znajdujących się w obszarze, na który inwestycja będzie oddziaływać;
- 3) zdefiniowane, że postępowanie o wydanie decyzji o warunkach zabudowy prowadzone jest w trybie postępowania uproszczonego, z wyłączeniem jednak przepisów o milczącym załatwieniu sprawy;
- 4) wyłączenie stosowania do decyzji o warunkach zabudowy przepisów art. 10 i art. 79a ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego;
- 5) określenie, że zawieszenie postępowania oraz podjęcie tak zawieszzonego postępowania, w odniesieniu do decyzji o warunkach zabudowy może nastąpić wyłącznie na wniosek inwestora.

Dodatkowym ułatwieniem dla rozwoju i funkcjonowania biogazowni rolniczych jest zamiana ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych, polegająca na przyjęciu, że w przypadku gospodarstw rolnych, do gruntów rolnych zaliczone zostaną grunty określone w projekcie zagospodarowania działki lub terenu określonym w art. 34 ust. 3 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane przeznaczone pod budynki, budowle i urządzenia wchodzące w skład biogazowni rolniczej powstałej i funkcjonującej w oparciu o przepisy projektowanej ustawy, o ile ich łączna powierzchnia nie jest większa niż 1 ha i wchodzi w skład gospodarstwa rolnego. W projekcie ustawy wskazano zasady obliczania 1 ha powierzchni gruntu. Wskazać należy, że w sytuacji, gdy powierzchnia gruntu zajętego dla funkcjonowania biogazowni rolniczej przekroczy 1 ha, to nie jest możliwe skorzystanie z dobrodziejstwa tego przepisu – dla części nieprzekraczającej 1 ha. W takim wypadku całość gruntu zajętego dla inwestycji powinna zostać uznana jako grunt o charakterze przemysłowym. Łączna powierzchnia 1 ha dotyczy całego gospodarstwa rolnego określonego podmiotu.

Co prawda tak ukształtowane ułatwienie dotyczy jedynie części biogazowni rolniczych, ale ocenie projektodawców, w ich przypadku nie pozwoli to na niekorzystne dla rolników interpretacje w zakresie podatku rolnego czy konieczności wyłączenia gruntów z produkcji rolnej.

Projekt ustawy w art. 6 zakłada także ułatwienia w lokalizacji biogazowni rolniczej, spełniającej warunki określone w art. 4 ust. 1 w sytuacji, gdy na danym terenie obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Zgodnie z projektowanymi zmianami

przeznaczenie terenu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, o którym mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, przewidujące możliwość lokalizacji zabudowy związanej z rolnictwem lub produkcji umożliwi również lokalizację biogazowni rolniczej spełniającej warunki określone w art. 4 ust. 1, chyba że ustalenia tego planu zakazują lokalizacji takich instalacji, chyba że:

- 1) ustalenia tego planu zakazują lokalizacji takich instalacji,
- 2) powierzchnia gruntów rolnych, wynikająca z projektu zagospodarowania działki lub terenu określonego w art. 34 ust. 3 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane, planowanych do przeznaczenia pod biogazownię rolniczą jest większa niż 1 ha,
- 3) zmiana przeznaczenia gruntów rolnych wymaga uzyskania zgody, o której mowa w art. 7 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

W projekcie ustawy wprost określono, że do gruntów rolnych planowanych do przeznaczenia pod biogazownię rolniczą, zalicza się grunty zajęte pod budynki, budowle i urządzenia wchodzące w skład biogazowni rolniczej, a także grunty położone między tymi budynkami, budowlami i urządzeniami lub w bezpośrednim ich sąsiedztwie, tworzące zorganizowaną całość gospodarczą, w tym zajęte pod dojazdy, place składowe, postojowe i manewrowe, śmietniki, składowiska odpadów i ogrodzenia.

Element procedury inwestycyjnej stanowi także postępowanie w sprawie wydania decyzji o pozwoleniu na budowę. W tym zakresie proponuje się nowelizację przepisów ustawy z dnia 17 lipca 1994 r. – Prawo budowlane. Organ zobowiązany będzie do wydania decyzji w terminie 45 dni od dnia złożenia wniosku o wydanie tej decyzji. Obowiązujące przepisy określają termin wydania takiej decyzji na 65 dni (por. art. 35 ust. 6 pkt 1 ustawy z 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane). W przypadku naruszenia tego terminu przez organy administracji architektoniczno-budowlanej organ wyższego stopnia wymierzy karę na zasadach określonych w art. 35 ust. 6 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane. Procedura inwestycyjna w tym zakresie będzie zatem miała charakter przyspieszony.

W myśl projektowanego art. 8 podmiot uprawniony ubiegający się o przyłączenie biogazowni rolniczej do sieci informuje przedsiębiorstwo energetyczne o spełnianiu przez przyłączaną instalację warunków przewidzianych w art. 4 ust. 1 projektowanej ustawy. Zgodnie z przygotowanymi zmianami przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się dystrybucją energii elektrycznej jest obowiązane wydać warunki przyłączenia dla podmiotu uprawnionego, w terminie 90 dni od dnia złożenia wniosku o przyłączenie do sieci. Dotyczy to biogazowni rolniczej o mocy zainstalowanej elektrycznej nieprzekraczającej 2 MW. Ograniczenie ułatwień do określonej kategorii biogazowni rolniczych jest w tym wypadku podyktowane wymogami

sporządzenia odpowiedniej ekspertyzy w sytuacji, gdy biogazownia miałaby moc zainstalowaną przekraczającą tę wartość. W takim wypadku nie byłoby faktycznej możliwości, aby organ wydał warunki przyłączenia w określonym w projekcie terminie. Zauważyć jednak należy, że także w tym zakresie projektuje się istotne przyspieszenie procesu inwestycyjnego względem aktualnie obowiązujących dla biogazowni rolniczej terminów wydania decyzji o warunkach przyłączenia do sieci. Określony 90. dniowy termin na wydanie decyzji o warunkach przyłączenia umożliwi dokonanie niezbędnych do prawidłowego rozstrzygnięcia analiz i będzie przy tym impulsem do przyspieszenia tej procedury.

Przyjęte rozwiązania w zakresie procesu inwestycyjnego wobec biogazowni rolniczej spełniającej warunki określone w art. 4 projektu, stanowią *lex specialis* względem ogólnych reguł odnoszących się do procesu inwestycyjnego tego rodzaju instalacji OZE.

Podkreślić przy tym należy, że w sprawach nieuregulowanych w projekcie zastosowanie mają przepisy dotyczące realizacji inwestycji w zakresie biogazowni rolniczych wynikające z aktualnie obowiązujących norm prawnych.

Z uwagi na skorzystanie z preferencyjnych warunków na etapie inwestycyjnym, w projekcie przewidziano w art. 7 ust. 1 wymóg, aby w okresie 10 lat od dnia, w którym pozwolenie na użytkowanie biogazowni rolniczej stało się ostateczne, albo od dnia, w którym upłynął termin na zgłoszenie sprzeciwu przez organ nadzoru budowlanego na zawiadomienie o zakończeniu inwestycji w zakresie biogazowni rolniczej, albo od dnia, w którym organ nadzoru budowlanego wydał zaświadczenie o braku podstaw do wniesienia sprzeciwu na zawiadomienie o zakończeniu inwestycji w zakresie biogazowni rolniczej, o którym stanowi art. 54 ust. 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane podmiot uprawniony mógł prowadzić w tej biogazowni rolniczej wyłącznie działalność polegającą na wytwarzaniu biogazu rolniczego, energii elektrycznej z biogazu rolniczego, ciepła z biogazu rolniczego lub biometanu z biogazu rolniczego. Inna działalność w tym okresie jest niedopuszczalna. Zauważyć jednak należy, że brzmienie projektowanych przepisów, w szczególności art. 4 ust. 1 pkt 3 jednoznacznie wskazuje, że także po upływie tego 10. letniego okresu w biogazowni rolniczej, która zrealizowana została w oparciu o przepisy tej ustawy, można wykorzystywać tylko substrat określony w rozporządzeniu Ministra właściwego do spraw rolnictwa wydanym w porozumieniu z Ministrem właściwym do spraw środowiska.

Z tożsamyh co powyższej przyczyn, proponuje się wprowadzenie w art. 7 ust. 2 sankcji nieważności czynności prawnej, która polega na zbyciu biogazowni rolniczej lub oddaniu jej w posiadanie innemu podmiotowi niż podmiot uprawniony lub sprzedaży akcji lub udziałów, przeniesienia całości praw i obowiązków w spółce osobowej, obciążająca zarówno rzeczowo

lub obligacyjnie akcje, udziały lub prawa i obowiązki w spółce osobowej, w taki sposób, że spółka handlowa przestanie spełniać warunki określone w art. 3 ust. 1 pkt 7 ustawy w wyniku tej czynności. Tak skonstruowane przepisy sankcyjne stanowią gwarancję, że z ułatwień przewidzianych w projektowanej ustawie skorzystają tylko podmioty uprawnione, a sama konstrukcja ułatwień nie będzie stwarzać zachęty do obejścia obowiązujących przepisów ogólnych w zakresie realizacji inwestycji dotyczącej biogazowni rolniczych.

3.3. Dopuszczalny substrat i kwestie odpadowe

Projekt zawiera delegację ustawową do wydania przez Ministra właściwego do spraw rolnictwa w porozumieniu z Ministrem właściwym do spraw środowiska rozporządzenia określającego listę substratów możliwych do wykorzystania w biogazowni rolniczej spełniającej kryteria określone w art. 4 ust. 1. Lista ta określona zostanie przez pryzmat bezpieczeństwa przetwarzania określonej biomasy w biogazowni rolniczej. Jak wskazano w art. 4 ust. 3 projektowanej ustawy przy wydawaniu rozporządzenia należy mieć na uwadze zasady zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska.

Ograniczenie stosowania w biogazowni rolniczej spełniającej warunki określone w art. 4 projektowanej ustawy wyłącznie określonych substratów ma na celu zamknięcie obiegu biomasy wytwarzanej w ramach gospodarstw i zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego, na terenie których zlokalizowana jest biogazownia rolnicza. Jest to zatem zgodne z celem przygotowanego zamierzenia legislacyjnego.

W rozporządzeniu wykonawczym określającym dopuszczalne substraty powinny znaleźć się takie surowce jak odchody zwierzęce oraz produkty przetworzenia biomasy roślinnej takie jak np.: wysłodki buraczane, wywar gorzelniany, wytloki oraz inne pozostałości pochodzące z przetworzenia surowców rolnych. Podkreślić należy, że projektowane ułatwienie w zakresie procedury wykorzystania biomasy może być skierowane wyłącznie wobec tych substratów, które są „bezpieczne” i jako takie mogą podlegać zliberalizowanym zasadom.

W projekcie przewidziano także wyłączenia spod klasyfikowania określonych surowców jako odpad poprzez odpowiednie zmiany w ustawy o odpadach. Proponuje się zmianę art. 11 ust. 5 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, poprzez wykorzystanie w stosunku do produktu pofermentacyjnego analogicznych rozwiązań jak w przypadku aktualnie funkcjonującego mechanizmu w zakresie m.in. produktów przetwarzania drewna (art. 11 ust. 5 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach). W konsekwencji w określonych przypadkach, nie będzie konieczne prowadzenie postępowania przed odpowiednim marszałkiem województwa w przedmiocie uznania przedmiotu lub substancji za produkt

uboczny oraz potwierdzenia spełnienia warunków uznania przedmiotu lub substancji za produkt uboczny. Uznanie substratów za produkt uboczny zwolni ponadto określone podmioty z obowiązku uzyskiwania zezwolenia na przetwarzanie odpadów, które jest dla nich niepotrzebnym obciążeniem, w sytuacji, w której cały cykl wykorzystania substancji zamyka się w ramach jednego zakładu lub gospodarstwa.

3.4. Wykorzystanie pofermentu

Projektowana ustawa zakłada także nowelizację ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu w zakresie wykorzystania produktu pofermentacyjnego.

Podkreślić należy, że pozytywnym efektem prawidłowo przeprowadzonego w biogazowni rolniczej procesu fermentacji w warunkach beztlenowych, dzięki zastosowaniu naturalnie występujących mikroorganizmów, jest uzyskanie pozostałości pofermentacyjnej, która nie jest uciążliwa zapachowo dla ludzi i środowiska w porównaniu z nawozami naturalnymi.

Odnosząc się do kwestii bezpieczeństwa produktu pofermentacyjnego pochodzącego z biogazowni rolniczych, należy wskazać, że fermentacja metanowa jest prowadzona w warunkach beztlenowych przy udziale mikroorganizmów: bakterii kwasotwórczych, bakterii octanowych i bakterii metanogennych. Podczas fermentacji metanowej prowadzonej w kontrolowanych warunkach w komorze fermentacyjnej w biogazowni następuje rozkład materii organicznej z wytworzeniem biogazu, którego głównym składnikiem jest metan (CH_4). Poza metanem w skład biogazu wchodzi dwutlenek węgla (CO_2) oraz niewielkie ilości wodoru (H_2), siarkowodoru (H_2S), azotu (N_2), pary wodnej (H_2O) oraz innych gazów.

Według danych Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w 2021 r. w biogazowniach rolniczych w Polsce zużyto około 5 mln ton substratów z czego poferment stanowi ok. 75% ich masy. Przyjmuje się że we wspomnianym okresie w biogazowniach powstało ok. 3,8 mln ton masy pofermentacyjnej. Wykorzystanie pofermentu jako środka nawozowego wobec jego rosnącej produkcji oraz kryzysu na rynku nawozów jest zatem wskazane. Należy również przy tym podkreślić że częściowe zastąpienie produktami pofermentacyjnymi nawozów mineralnych może się również przyczynić do zmniejszenia emisji CO_2 , pod warunkiem właściwego ich stosowania.

Tytułem przykładu wskazać można także, że dzięki fermentacji gnojowicy w biogazowniach rolniczych ulegają poprawie warunki nawożenia pól uprawnych wskutek wzrostu zawartości azotu w formie amonowej (N-NH_4) do 90%, podczas gdy w gnojowicy surowej udział ten wynosi ok. 48,8%. Forma amonowa jest łatwiej przyswajalna przez rośliny,

dzięki czemu rolnicy mogą liczyć na korzystny efekt plonotwórczy. Ponadto forma ta jest mniej narażona na wymywanie do wód powierzchniowych i gruntowych, w związku z tym zmniejsza się ryzyko eutrofizacji wód. Stąd też płyną wymierne korzyści z tego sposobu zagospodarowania gnojowicy związane z produkcją energii oraz nawozowego wykorzystania produktu pofermentacyjnego.

Dotychczasowe rozwiązania polegające na uzyskaniu pozwolenia ministra właściwego do spraw rolnictwa na wprowadzenie do obrotu wskazanego produktu pofermentacyjnego jako nawozu organicznego lub organicznego środka poprawiającego właściwości gleby stało się dla rozwijających się krajowych producentów rozwiązaniem czasochłonnym oraz obciążonym wysokimi kosztami, co w konsekwencji wpływa na ograniczenie produkcji i obrót tym produktem nawozowym. Zaproponowana zmiana ma na celu ułatwienie wprowadzania do obrotu produktów pofermentacyjnych i ich stosowania. Proponowane w projekcie rozwiązania dla pofermentu są konsekwencją rozwoju biogazowni rolniczych oraz odpowiadają na potrzeby wprowadzenia przepisów ułatwiających nawozowe zagospodarowanie produktów pofermentacyjnych powstających w procesie fermentacji metanowej z surowców rolniczych, produktów ubocznych, odpadów, pozostałości z produkcji rolniczej oraz przetwórstwa rolno-spożywczego.

Projekt zakłada wprowadzenie szeregu zmian zmierzających do ułatwienia wykorzystania pofermentu w działalności rolniczej, zachowując jednocześnie wymogi związane z koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa dla zdrowia ludzi, zwierząt i środowiska.

W projekcie zaproponowano możliwość wprowadzania do obrotu produktów pofermentacyjnych na zasadach zbliżonych do zasad przewidzianych dla nawozów naturalnych. Zasady te nie przewidują, w przeciwieństwie do pozostałych nawozów oraz środków wspomagających uprawę roślin, konieczności uzyskania pozwolenia Ministra właściwego do spraw rolnictwa na wprowadzenie do obrotu. Podkreślić należy, że produkty pofermentacyjne powstają w warunkach nadzorowanych i ze znanych surowców, co decyduje o możliwości liberalizacji zasad ich wprowadzania do obrotu i wykorzystania rolniczego. W projektowanych zmianach wprowadzono ograniczone obowiązki dla producenta, który po raz pierwszy wprowadza do obrotu lub zagospodarowuje we własnym zakresie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej produkt pofermentacyjny. Producent ten zobowiązany będzie do zgłoszenia wojewódzkiemu inspektorowi ochrony roślin i nasiennictwa, właściwemu ze względu na miejsce zamieszkania albo siedzibę jego producenta, zamiaru wprowadzenia do obrotu produktu pofermentacyjnego lub zagospodarowania we własnym zakresie. Obowiązek

zgłoszenia zamiaru wprowadzenia do obrotu lub zagospodarowania we własnym zakresie tych produktów powinien być spełniony przed datą faktycznego wprowadzenia ich do obrotu lub zagospodarowania (nie później niż 14 dni przed pierwszym wprowadzeniem do obrotu lub zagospodarowaniem), w przeciwnym razie niedopełnienie tego obowiązku podlega opłacie sankcyjnej. Ponadto projektowana ustawa przewiduje obowiązek aktualizacji zgłoszonych danych.

Projekt wprowadza definicję produktów pofermentacyjnych, rozumianych jako płynne lub stałe substancje organiczne powstające w wyniku procesu produkcji biogazu rolniczego w rozumieniu art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii.

Koniecznymi wymogami uznania takiego produktu za produkt pofermentacyjny jest również wymóg użycia do produkcji biogazu konkretnych i ściśle określonych surowców. Surowce te będą obejmowały obornik, gnojówkę i gnojowicę albo inne odchody zwierząt gospodarskich w rozumieniu przepisów o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich oraz materiał roślinny pochodzenia rolniczego lub inne surowce nie zagrażające zdrowiu ludzi, zwierząt lub środowisku, które zostaną określone w rozporządzeniu Ministra właściwego do spraw rolnictwa. Drugim z wymogów umożliwiającym uznanie produktu z produkcji biogazu za produkt pofermentacyjny jest konieczność przeznaczenia go do bezpośredniego rolniczego wykorzystania, czyli użycia go przez producenta do celów nawozowych we własnym gospodarstwie (o ile producent prowadzi także działalność rolniczą) lub zbycia albo innego przekazania podmiotowi, który prowadzi działalność rolniczą.

Produkty pofermentacyjne nie mogą być konfekcjonowane, a także zbywane innym podmiotom niż podmioty prowadzące działalność rolniczą. W przypadku zamiaru dokonywania zbytu przez producenta produktu powstałego w wyniku produkcji biogazu innym podmiotom wymagane będzie uzyskanie pozwolenia Ministra właściwego do spraw rolnictwa. Ograniczenie to jest spowodowane faktem, że pakowanie i przepakowywanie jest metodą ich przetworzenia, co może powodować utratę lub zmianę wartości nawozowej takiego produktu.

Projekt wprowadza też obowiązek dołączania przez producenta do produktów pofermentacyjnych wprowadzanych do obrotu informacji dla rolnika identyfikujących ten produkt oraz deklaracji o zawartości substancji organicznej i składników pokarmowych, który ma umożliwić właściwe jego stosowanie.

W zakresie dotyczącym stosowania produktów pofermentacyjnych projekt przewiduje zasady ogólne w tym zakresie sformułowane w ustawie o nawozach i nawożeniu oraz ustawie Prawo wodne.

Projekt przewiduje analogiczne jak dla nawozów luzem zasady przechowywania i transportowania produktów pofermentacyjnych.

W projekcie ustawy proponuje się zawarcie delegacji dla Ministra właściwego do spraw rolnictwa do określenia surowców służących do produkcji biogazu rolniczego oraz dopuszczalnych rodzajów zanieczyszczeń jakie mogą występować w produktach pofermentacyjnych. W świetle projektowanych zmian wyklucza się możliwość zastosowania innych substratów, niż pochodzące bezpośrednio z gospodarstwa rolnego, a także tych wymienionych w rozporządzeniu, w tym w szczególności surowców pochodzących z oczyszczalni ścieków oraz składowisk odpadów.

Rozporządzenie wydane na tej podstawie obejmować będzie odmienny od wydanego na podstawie art. 4 ust. 3 rozporządzenia, zbiór surowców określany z różnego punktu widzenia. Jeden dotyczy bowiem potrzeby zachowania zasad zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska, w tym bezpieczeństwa przetwarzania surowców w biogazowni rolniczej, drugi bezpieczeństwa rolniczego wykorzystania jako nawóz. Należy podkreślić, że zakres surowców określany w rozporządzeniu wydawanym na podstawie ustawy o nawozach i nawożeniu ogranicza się jedynie do tej części surowców, które mogą powodować ryzyko zanieczyszczeń i zagrożeń dla zdrowia ludzi i zwierząt, stąd potrzeba ich zidentyfikowania oraz zastosowania jedynie do tej grupy surowców dodatkowych wymogów. Projektowane przepisy będą umożliwiały bez zbędnych formalności bezpośrednie rolnicze wykorzystanie produktu pofermentacyjnego wytwarzanego z wszystkich surowców pochodzących z gospodarstw rolnych, natomiast z pozostałych surowców wymienionych w rozporządzeniu, jeśli będą spełniać dopuszczalne poziomy zanieczyszczeń określone w przepisach odrębnych.

Proponuje się także zmiany w rozdziale 6 ustawy o nawozach i nawożeniu, które polegają na wprowadzeniu zagadnień związanych ze sprawowaniem nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu i stosowaniem produktów pofermentacyjnych. Nadzór ten zostanie powierzony odpowiednio Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa w zakresie wprowadzania do obrotu tych produktów oraz w zakresie stosowania i przechowywania - Inspekcji Ochrony Środowiska, które będą prowadziły kontrole w sposób analogiczny jak dla innych produktów służących do nawożenia.

Przepisy te mają charakter porządkowy oraz doprecyzowujący dotychczasowe uprawnienia kontrolne wspomnianych inspekcji.

W projektowanych zmianach wprowadzono także przepisy dotyczące opłat sankcyjnych i przepisy karne w zakresie produktów pofermentacyjnych, w przypadku naruszenia przepisów wynikających z wprowadzanych w projekcie ustawy zmian oraz

uwzględnia się w brzmieniu dotychczasowych przepisów zmiany wprowadzone w projektowanej ustawie.

3.5. Przepisy sankcyjne

W związku z wprowadzeniem szeregu ułatwień na etapie inwestycji i funkcjonowania biogazowni rolniczej spełniającej warunki określone w projektowanej ustawie, zaproponowano adekwatne, zagrożenie sankcyjne, które ma spełniać funkcję prewencyjną, zniechęcając do próby wykorzystania projektowanych ułatwień w innym celu, niż ten dla którego zostały wprowadzone. Ma to także na celu zwiększenie po stronie inwestorów i następnie prowadzących instalacje uważności w kwestii przestrzegania wymogów a także konieczność kontrolowania go w trakcie budowy i eksploatacji biogazowni rolniczej. Sankcje związane są przede wszystkim z naruszeniem obowiązku informacyjnego wobec Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa lub wykorzystywaniem substratów spoza listy określonej w rozporządzeniu (art. 9, a także przewidziane w art. 14 zmiany w ustawie z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii).

Kary wymierzane będą przez Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, który jest najlepiej do tego przystosowanym organem z uwagi na prowadzony wobec wszystkich biogazowni nadzór na podstawie przepisów ustawy o odnawialnych źródłach energii. Proponuje się sankcje pieniężne (10 tysięcy złotych, bez możliwości miarkowania jej wysokości), a także niemające takiego charakteru w postaci wykreślenia z rejestru KOWR, a także zakazie prowadzenia działalności z wykorzystaniem tej biogazowni rolniczej przez okres 3 lat. Jest to rozwiązanie tożsame do funkcjonującego już w odniesieniu do biogazowni w ramach ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii, stąd zaproponowano w tym zakresie odpowiednią nowelizację tej ustawy.

3.6. Przepisy przejściowe

Z uwagi na wprowadzenie oddziałujących wprost na postępowania związane z inwestycją w zakresie biogazowni rolniczych konieczne jest wprowadzenie przepisów przejściowych.

Do postępowań o wydanie decyzji o pozwoleniu na budowę dotyczących biogazowni rolniczych, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy nowe przepisy stosuje się wyłącznie, jeśli w toku tego postępowania zostanie złożone oświadczenie o tym, że podmiot ten jest podmiotem uprawnionym oraz podmiot złoży wniosek

o stosowanie w toczącym się postępowaniu przepisów dotyczących inwestycji w zakresie biogazowni rolniczych spełniających warunki określone w art. 4 ust. 1 projektowanej ustawy.

Analogiczne zasady proponuje się do postępowań o wyłączenie z produkcji użytków rolnych przeznaczonych pod realizację inwestycji w zakresie biogazowni rolniczych, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

W świetle powyższego – brak złożenia w toku trwającego postępowania o wydanie decyzji o pozwoleniu na budowę dotyczących biogazowni rolniczych odpowiedniego oświadczenia i wniosku skutkować będzie tym, że w takim postępowaniu stosować się będzie przepisy dotychczasowe, to znaczy nieuwzględniające zmian wprowadzonych projektowaną ustawą.

Z kolei do postępowań o wydanie decyzji o warunkach zabudowy wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy nie stosuje się przepisów projektowanej ustawy ani przepisów zmienianych projektowaną ustawą.

Projekt ustawy zakłada, że na wniosek właściciela gruntu rolnego wyłączonego z produkcji rolniczej pod biogazownię rolniczą zlokalizowaną na nieruchomości należącej do podmiotu uprawnionego prowadzącego gospodarstwo rolne, który jest gruntem określonym w dodanym projektowaną ustawą art. 2 ust. 1 pkt 3a z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych, organ który wydał w pierwszej instancji decyzję zezwalającą na wyłączenie tego gruntu z produkcji stwierdza jej wygaśnięcie. Decyzja dotycząca wygaśnięcia ma skutki na przyszłość, zatem uiszczona należność i opłaty roczne nie podlegają zwrotowi.

Decyzji jest przekazywana do właściwego starosty, który dokonuje w ewidencji gruntów i budynków zmiany oraz Dyrektora Generalnego KOWR, który aktualizuje dane zawarte w rejestrze rejestru wytwórców wykonujących działalność gospodarczą w zakresie biogazu rolniczego.

Nowe przepisy dotyczące biogazowni rolniczych – niezależnie od złożenia wniosku – stosuje się zawsze:

- 1) w sprawach dotyczących uznawania przedmiotu lub substancji za produkt uboczny oraz potwierdzenia spełnienia warunków uznania przedmiotu lub substancji za produkt uboczny wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy, dotyczących wykorzystywania w biogazowni rolniczej spełniającej warunki określone w art. 4 projektowanej ustawy;
- 2) do postępowań dotyczących prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania biogazu rolniczego lub energii elektrycznej z biogazu rolniczego, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy.

Wykazanie w ewidencji gruntów i budynków zmian następuje na podstawie wniosku właściciela gruntu rolnego oraz przyjętej do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego dokumentacji geodezyjnej zawierającej wykaz zmian danych ewidencyjnych sporządzony przez osobę posiadającą uprawnienia zawodowe w dziedzinie geodezji i kartografii, o których mowa w art. 43 pkt 2 lub 5 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne

Wyjaśnić należy, że podanie w art. 17 w ust. 3 w pkt 1 w lit. b w nawiasie powierzchni 1ha również w m² jest konieczne aby geodeta przyjął dane z ewidencji gruntów i budynków zgodnie z zamierzeniem niniejszej ustawy.

3. Założenia podstawowych aktów wykonawczych

W świetle projektowanych przepisów Minister właściwy do spraw rolnictwa otrzyma upoważnienie do wydania w porozumieniu z Ministrem właściwym do spraw środowiska rozporządzenia, w którym określi surowce służących do produkcji biogazu rolniczego w biogazowni rolniczej spełniającej warunki określone w art. 4 projektu ustawy.

Minister właściwy do spraw rolnictwa otrzyma także upoważnienie do wydania rozporządzenia określającego dopuszczalne rodzaje i wartości zanieczyszczeń, które mogą wystąpić w produktach pofermentacyjnych, powstałych nie tylko w biogazowni rolniczej spełniającej warunki określone w art. 4 projektu ustawy.

Lista surowców i dopuszczalnych zanieczyszczeń będzie odpowiadała potrzebie racjonalnego wykorzystania dostępnego potencjału, a także zapewnienia bezpieczeństwa dla ludzi, zwierząt i środowiska.

W rozporządzeniu Ministra właściwego do spraw rolnictwa wydanym w porozumieniu z Ministrem do spraw środowiska określającego dopuszczalne substraty powinny znaleźć się takie surowce jak odchody zwierzęce oraz produkty przetworzenia biomasy roślinnej takie jak np.: wysłodki buraczane, wywar gorzelniany, wytloki oraz inne pozostałości pochodzące z przetworzenia surowców rolnych.

Zakres przedmiotowy rozporządzeń wydawanych na podstawie art. 7 ustawy o ułatwieniach w przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie biogazowni rolniczych i art. 11b ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu nie będzie tożsamy.

Lista substratów określona w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 4 ust. 3, będzie węższa, bowiem określać będzie katalog wszystkich „bezpiecznych” substratów, które można wykorzystać w biogazowni rolniczej, spełniającej wymagania określone w art. 4 ust. 1. Wobec tak określonych substratów nie będzie potrzebna procedura przeprowadzania

administracyjnej przed odpowiednim marszałkiem województwa w przedmiocie uznania przedmiotu lub substancji za produkt uboczny oraz potwierdzenia spełnienia warunków uznania przedmiotu lub substancji za produkt uboczny.

Z kolei lista substratów określona na podstawie delegacji ustawowej z art. 11b ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu dotyczyć będzie:

- a) substratów możliwych do wykorzystania we wszystkich biogazowniach rolniczych, a więc także tych nieobjętych dyspozycją projektowanego aktu prawnego,
- b) substratów niezagrażających zdrowiu ludzi, zwierząt lub środowisku, innych niż pochodzące z gospodarstw rolnych, z których produkt pofermentacyjny będzie podlegał wymogowi badania dopuszczalnych rodzajach zanieczyszczeń.

Należy podkreślić, że lista surowców określona na podstawie art. 11b ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu nie będzie obejmowała biomasy roślinnej oraz odchodów zwierzęcych, w odniesieniu do których dla zagospodarowania produktu pofermentacyjnego przewidziano najdalej idące uproszczenia.

4. Przewidywane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i prawne

Rozwój biogazowni rolniczych przyczyni się do aktywizacji lokalnej przedsiębiorczości wykorzystującej energię elektryczną lub ciepłą z biogazowni rolniczej.

Wprowadzone zmiany pozytywnie wpłyną na rynek pracy, tworząc dodatkowe miejsca pracy.

Rozwój inwestycji w postaci biogazowni rolniczych może doprowadzić także do powstania impulsu dla rozwoju na poziomie krajowym i regionalnym dostawców i poddostawców usług i komponentów (tzw. *local content*) w cyklu życia instalacji – zarówno na etapie realizacji inwestycji, jak i jej eksploatacji. To z kolei przyczyni się do zwiększenia konkurencyjności i atrakcyjności lokalnej gospodarki.

Funkcjonowanie biogazowni rolniczych przynieść może także dodatkowy wpływ do budżetu gminy z tytułu podatków, dzięki którym, lokalny samorząd będzie mógł finansować inwestycje potrzebne i przyjazne mieszkańcom.

Wejście w życie projektowanej ustawy nie będzie miało wpływu na wydatkowanie środków z budżetu państwa lub budżetu jednostek samorządu terytorialnego. Podkreślić należy, że działalność biogazowni rolniczych generuje dodatkowe wpływy do budżetu gminy w postaci podatków. Dzięki nim jednostki samorządu terytorialnego mogą finansować inwestycje potrzebne i przyjazne mieszkańcom. Jest to zatem ważny element transformacji tych obszarów.

Projektowane przepisy będą miały pośredni pozytywny wpływ na sytuację ekonomiczną i społeczną rodziny, a także osób niepełnosprawnych oraz osób starszych, co będzie konsekwencją powstania nowych miejsc pracy i rozwoju regionalnego.

5. Wejście w życie

Proponuje się, aby ustawa weszła w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia, co zapewni zachowanie odpowiedniego okresu *vacatio legis*.

6. Zgodność z prawem Unii Europejskiej

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie zawiera przepisów technicznych, a zatem nie podlega notyfikacji, zgodnie z trybem przewidzianym w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.).

Projekt ustawy nie wymaga przedłożenia właściwym instytucjom i organom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji lub uzgodnienia.

7. Pozostałe informacje

Stosownie do art. 4 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) projekt został zamieszczony w wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod numerem UD485.

Rozwiązania przyjęte w przedmiotowym projekcie poddane zostały konsultacjom na etapie przygotowywania propozycji rozwiązań legislacyjnych w ramach powołanych zespołów eksperckich przy Pełnomocniku Rządu do spraw Transformacji Energetycznej Obszarów Wiejskich. W spotkaniach brali udział przedstawiciele branży biogazowej, przedstawiciele nauki i praktycy prawa. Projektowana ustawa została także poddana roboczym uzgodnieniom z ministerstwami właściwymi ze względu na zakres przygotowanej regulacji, tj. Ministerstwem Aktywów Państwowych, Ministerstwem Klimatu i Środowiska, Ministerstwem Rozwoju i Technologii.

Podkreślić należy, że przygotowana ustawa wprowadza ułatwienia w przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie biogazowni rolniczych, nie nakładając przy tym dodatkowych, nieproporcjonalnych do zakresu zmian, obowiązków na beneficjentów. Projektowana ustawa

nie wprowadza żadnych nowych procedur administracyjnych, stanowiąc jedynie doprecyzowanie obowiązujących regulacji. Przygotowany akt prawny odpowiada na postulaty zgłaszane przez przedstawicieli sektora biogazu rolniczego. Jest aktem oczekiwanym i potrzebnym dla zdynamizowania rozwoju sektora biogazu rolniczego w Polsce.